

לקראת עצמאות

חנוכת הילד

על פי הפסוק "חנוך לנער על פי דרכו" נקראת הפעולה הנשגבה של הכנת הילד לחייו שבעתיד בשם "חנוך", ופירוש המילה הוא: **חנוכת הילד**.

אין תכלית אחרת לחינוכו של הנוער, בלתי אם **להכין אותו לעצמאות הרוחנית שלו**.

על כן אסור לנו לדחות את רכישת הכישרונות, המרץ והרצון לפעולות, שבהם צריכים בנינו להצטיין בחייהם, עד שיתבגרו ויצאו אל מרחבי החיים הציבוריים. עלינו להרגיל ולאמן את כוחותיהם הגופניים, הרוחניים והמוסריים של בנינו, את רגשותיהם ואת תכונותיהם.

כל עוד הילד והנער נמצאים ברשותנו, בידינו **לעצב את דמותם הרוחנית**.

בעודם בבית הוריהם צריכים הבנים ללמוד לסבול ולהתגבר על כל מיני קשיים, ובעיקר **להשתלט על עצמם ולהתרגל למלאות תפקידים, שעליהם יהיה לקיים אותם בהיותם אנשים עצמיים**.

(הרב שמשון רפאל הירש / יסודות החינוך ח"א, עמ' נד)

להעמיד את הבן בכוחות עצמו

ההענקה של ההורים לבניהם מיוחדת בכך, שמטרתה **להעמיד את הבן בכוחות עצמו**, ולא להשאיר אותו תלוי בהוריו.

הילד מרגיש גם הוא, עצמיחות מכוונת לקראת גדלות ויכולת עצמית, ומשנות חייו הראשונות הוא מנסה להתמודד לבד. ילד קטן משקיע מאמץ כפול כדי ללכת ללא תמיכה, להתלבש בעצמו. מראה זה משמח את ההורים בשנות הקטנות, אך עליהם **להמשיך ולעודד שאיפה זאת**, המופיע בכל גיל עם סממניה המיוחדים, ולא לעוצרה חלילה.

אמנם עצמאות מעבר לגילו של הילד מזיקה, ומביאה להפסקת ההשפעה החינוכית, אך תלות גמורה בהורים גורמת שגם החינוך לטוב לא ייקלט בנפשו, והוא ינהג בו רק בחסות הוריו.

ולכן בכל עניין יש **להשאיר לילד תחום מסוים של התמודדות**, בו הוא יישם בעצמו את הדרך בה מנחים אותו.

ולכן, ילד המבקש עזרה בשיעורי בית, האב לא יכתיב לו את התשובות, אלא יציין היכן לעיין. האב לא יוביל את הילד במכוניתו לכל מקום שעליו להגיע, אלא יעזור לו באופן שיוכל להגיע בכוחות עצמו.

(הרב שלנגר / אוהל יעקב ולא, עמ' 34 - 35)

תמיד יהיה לאדם הצורך להיוועץ עם הורים, מחנכים וגדולי תורה בעניינים שונים, אך יחד עם זאת הוא צריך להגיע למצב שבו יוכל **לנהל את חייו בעצמו** מתוך מערכת החלטות אישיות.

ילדים אינם יוצאים מכלל זה. צריך שיהיה בהם **הכוח להחליט על דעת עצמם**. על הורים ללמד את ילדיהם ניצוד לקבל החלטות, עם מבט לעתיד, לזמן "ניתוק המושכות".

בתהליך הלימוד הזה כרוכות לעיתים טעויות שעושה הלומד. אחדות מהן חסרות חשיבות, כמו ביצים שבורות כשילד לומד להכין ארוחת בוקר. טעויות אחדות עלולות להיות רציניות יותר ומחירן גדול יותר. אבל שגיאות הן חלק מהלימוד, ולכן היו נכונים לקראת שגיאות בלתי נמנעות של ילדיכם.

(הרב אורלוביק / משמעת מתוך אהבה בין הורים לילדיהם, עמ' 88)

הקניית אחריות ועצמאות

על הילד ללמוד לשאת באחריות: **"טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו"**. עליו לזכור את תפקידו או את תפקידיו ולבצע אותם, שירגיש שהוא שותף למסגרת הזו הקרויה "משפחה". מלבד שמקיים בזה מצוות כיבוד אב ואם, הרי כאשר כל אחד תורם את חלקו בתפקידי הבית, המסגרת מתפקדת כראוי.

טוב להטיל **תפקידי עזרה בבית** בכל גיל, כפי יכולת הילדים, ולהקפיד על הוצאה לפועל של התפקיד. יש לשבח את אלה המבצעים יפה ובקביעות את תפקידם.

השבח הוא תמריץ חשוב מאוד, ועל ההורים להקפיד על מתן הוקרה מעודדת על ביצוע כל תפקיד.

מן הנכון גם ללמד את הילד **לשלם נזקים שעשה**, ורצוי, אם אפשר, שישלם מכספו, כי כאשר ילד יודע שהוא חייב לשלם נזקים ומכספו, הרי ייזהר ויישמר בכפלים לבל יגרום נזק.

עניין זה כולל גם **זהירות בשמירת רכוש ציבורי**. על הילד להבין מצד אחד, שהוא עלול להפסיד לעצמו בהשחיתו רכוש ציבורי, ובפעם הבאה לא יוכל להשתמש בו, כי זה מקולקל. ומצד שני את עניין גזל הרבים שקשה להשיבו.

(רבי חיים פרידלנדר / מסילות בחיים בחינוך ח"ב, עמ' קה)

אל תשכח שעליך **להכין את ילדיך לקראת הצלחתם בחיים עצמאיים**. משמעות הדבר, לאפשר להם בהדרגה נטילת אחריות ושליטה בחייהם.

הילד יגיע עם הזמן, לפי התפתחותו ובשלותו, למצבים שבהם יוכל לשפוט בעצמו בעניינים שקודם לכן היו בחזקת הוריו, כמו: שעת שינה, הרגלי אכילה וכדומה.

באותה מידה שאל הורים "להחזיק קצר" את ילדיהם, חזק מדי ומעבר לזמן הרצוי, באותה מידה אל להם "לשחרר" את ילדיהם לפני שיהיו מוכנים נפשית או אינטלקטואלית.

עליך להתכונן ולהכין את ילדך ליום שבו "תוכרז עצמאותו", ובהדרגה ללמדו להתמודד לבדו בצורה נאותה עם עניינים אלו.

(הרב אורלוביק / משמעת מתוך אהבה בין הורים לילדיהם, עמ' 90 - 91)